

- 8 Ex pacto additionis in diem fructus cedunt venditori, resoluta contractu.
- 9 Limitatur si emptor pretium solvisset, & de jure communi venditor usuras præstabit, ut fructus percipiat, & n. 10. & 11.
- 12 Ut dominium redeat absque traditione in venditore ex prædictis pactis, debent in ipso contractu adjici, non ex intervallo.
- 13 Sunt etiam concipienda verbis directis; nam si obliquis, traditione opus erit, ut dominium regrediatur.
- 14 Quoad gabellam multum interest, an ille passionis adjiciantur verbis directis, ac in continenti, vel obliquis, & ex intervallo.
- 15 Utrum quando non revertitur ipso jure dominium ad venditorem, sed media traditione, emptor fructus perceptos retineat?
- 16 An ex pacto additionis in diem verbis obliquis concepto, revertatur ipso jure dominium ad venditorem?
- 17 De pacto retrovendendi, remissive.
- 18 Utrum ex pacto retrovendendi verbis directis expresso, revertatur dominium ad primum venditorem sine traditione? & n. 19. & 20.
- 21 Ex pacto retrovendendi si dissolvatur contractus, gabella debetur, & an una, vel duplex.
- 22 Ex pacto retrovendendi non competit rem iterum ementi actio realis utilis, nec utile dominium queritur sine traditione, sed solum datur actio personalis ad rem.
- 23 Ex pacto retrovendendi nulla in tertium rei venditæ possessorem competit actio.
- 24 Quid si adjiciatur pactum de non alienando, & hypotheca.
- 25 Quid si contractus firmetur juramento?
- 26 Si pactum retrovendendi per verba directa exprimitur, tertius possessor potest conveniri.
- 27 Pactum quod restituito pretio res sit inempta, non est retrovendendi.
- 28 Pactum retrovendendi est licitum, tam in favorem vendentis, quam emptoris.
- 29 Num modicitas pretii cum pacto retrovendendi absque alia presumptione efficiat contractum censeri feneratorium? & num. seq.
- 30 De intellectu capitis Ad nostram, de empt. & vendit.
- 31 Pactum retrovendendi, cum limitatione ut non liceat redimere intra certum tempus, an reddat contractum usurarium? & n. 49. & 50.
- 32 Pactum retrovendendi an differat à conventionione, quod emptor pretio restituito, rem retrahere teneatur, & num. seqq.
- 33 In foro interno contractus ex conjecturis non censetur usurarius, etsi aliis iniquis existat, cum restitutionis gravamine.
- 34 Ubi triplex reperitur conjectura, scilicet pactum retrovendendi, modicitas pretii, ac consuetudo feneratorum, contractus debet usurarius declarari, aliis id iudicis arbitrio relinquatur.
- 35 Utrum conclusio proxima procedat, si res infructifera vendatur, & qua solum delectamento defecit? & num. 39.
- 36 Ad judicandum an contractus sit usurarius, maxime attendenda qualitas contrahentis.
- 37 In datione in solutum an ex pacto retrovendendi, & aliis conjecturis usura præsumatur.
- 38 Ad dignoscendam pretii modicitatem, ubi intervenit pactum retrovendendi, æstimatio rei propter illud notabiliter minui debet.
- 39 Pactum retrovendendi in census contractu non solum permissum est, sed & præceptum.
- 40 Lex tit. 6. lib. 8. Recopilat. declaratur & num. 45.
- 41 Num liceat census emere cum pacto, quod nisi intra certum tempus redimatur, maneat perpetuo irredimibilis, & num. 47.
- 42 Ad Granatenfis Prætorii decisionem de censibus ratio ex P. Molina redditur.
- 43 Utrum in emptione census redimibilis pacisci liceat, ut intra certum tempus venditor redimere non valeat? & num. seq.
- 44 Ex Bulla Pii V. omnia pacta, que restringant redimendi facultatem, à census contractu rejiciuntur, ipso subsistente.
- 45 Distinctio D. Covar. circa pacta restringentia redimendi facultatem.
- 46 Bulla Pii V. in Hispania non est recepta, & quid apud nos observandum quoad pactum restringens redimendi facultatem.

CAPUT VIII.

Ad Num. I.

Pactum legis commissoriae si in contractu pignoratitio adjiciatur, est omnino vetitum, de quo sup. cap. ex num. 62. Sed in venditionibus omni jure sustinetur. l. 38. tit. 5. l. 2. & per tot. de leg. commissor. l. 1. C. de pact. int. empt. & vendit. glossa verb. Memoriam, in l. ult. C. de pact. pignor. Leotard. de usur. quest. 69. n. 2. Hermosill. in l. 41. num. 26. tit. 5. part. 5. Merlin. de pignor. lib. 4. quest. 123. num. 6. Barbosa collect. cap. Significante, numer. 2. 3. de pignor. ubi hujus diversæ dispositionis reddit rationem quæ, ni fallor, congrua non videtur, quantenus inquit, commissoriam legem in venditionibus admitti, quia justum pretium intervenit; nam approbatio ejus pacti aliunde provenit, ex æquitate scilicet, quæ in eo versatur, ne venditor & resua, & pretio careat, emptore utrumque retinente; ideo justè convenit, ut pretio intra tempus concessum ad solutionem non numerato, res vendita suo domino pristino cedat. In pignoribus vendi sub eadem pactione latet iniqua creditorum, seu feneratorum avaritia, dum pignora pro credita pecunia ad diem præscriptum non exhibita usurpabant cum ingenti debitorum læsione, de qua & aliis rationibus D. Covar. d. cap. 2. num. 8. & ibi per me laudati, n. 78.

Ejusmodi pactum ita concipiebatur, ut si pretium intra annum, aut biennium non exsolveretur, res foret inemta. l. 2. 4. & 5. de leg. commissor. d. l. 38. partit. ubi Greg. Lop. gloss. 3. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 30. Ant. Fab. ration. ad l. 1. de lege commissor. Hæc tamen verba, ut docet D. Covar. non ita sunt de forma hujus pacti, ut aliis æquipollentibus suppleri non possit, modò directa sint, & apta ad resolvendum ipso jure contractum. Fab. sup. in l. 2. de leg. commissor. Greg. Lop. ubi proxime, Caldas Pereyra in l. Si curatorem, verb. Sua facilitate, num. 53. C. de integ. restit. Hermosill. in l. 38. num. 8. tit. 5. p. 5. Molin. de just. & jur. disp. 378. n. 9.

Hujus pactionis effectus talis est, ut si emptor statuta die pretium non exhibeat, dominium rei venditæ absque traditione ad venditorem legis ministerio revertatur. Greg. Lop. & Ant. Gom. ubi proxime, Trentacinq. variar. lib. 3. tit. de empt. num. 23. vers. Contra conclusionem, Hermosill. n. 7. Merlin. d. q. 123. num. 2. Mantic. de tacit. convent. lib. 4. tit. 29. num. 22. Morla Empor. Jur. tit. 9. quest. 14. numer. 6. Petr. Greg. Syntagm. lib. 25. cap.

- cap. 17. num. 11. Matienz. in l. 7. gloss. 3. num. 21. tit. 11. lib. 5. Recop. Pereyra sup. n. 55. Negulant. de pignor. part. 4. princ. numer. 1. Cujac. lib. 2. respons. Scævola. in l. 6. de leg. commissor. Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 6. numer. 2. quam conclusionem probant lex ultima de leg. commissor. lex Commissoria 4. C. de pact. int. empt. & vendit. et si dissentiat Fab. in ration. ad l. Si quis hac, de rei vendic.
- 4 Ut dominium ad venditorem redeat, opus non est quod præcedat interpellatio, l. Si fundus 4. §. Marcellus, de l. commissor. ubi Fab. in ration. Pichard. disp. de mora, n. 200. Wesembec. in paratiel. ff. de leg. commissor. Non solum rem vendicat venditor, sed etiam fructus ex ea per emptorem perceptos consequitur, d. l. Si fundus, d. l. 38. Part. Guttier. de gabell. quest. 10. num. 13. Scaccia de commerc. §. 1. quest. 1. num. 483. Felician. num. 5. qui tamen cum parte pretii soluta, seu arrhis compensantur; nam hæc lucratur venditor, dicit l. Partit. dicit l. 4. §. 1. Petr. Gregor. sup. num. 10. Fab. in d. §. 1. Resolutio contractu, gabella nulla debetur, & exacta est restituitur. Late Guttier. cum pluribus sup. num. 10. Molin. à num. 11. ubi Ant. Gom. refutat, Lafsarte de decim. vendit. cap. 14. ex num. 20. Idem docent si ex pacto adjectionis in diem venditio evanescat. Vide Molin. n. 16.
- Ibi: Pactum autem additionis in diem.
- 5 Forma pacti additionis in diem traditur in l. 1. de die in diem addit. l. 40. tit. 5. p. 5. ubi Greg. Lop. & Hermosill. qui latè de hujusmodi pacto agit plures referens: & ex hac conventionione, si resolvatur contractus, alio meliorem conditionem venditore afferente, dominium jure ipso abit ab emptore, ac priori domino cedit, l. Si quis hac lege 42. de rei vindicat. l. Si ex duobus 6. §. 1. de in diem addit. Molin. de just. & jur. disp. 378. num. 7. vers. Tertio conveniunt, Hermosill. in d. l. 40. n. 2. 3. Felician. sup. n. 2. Matienz. d. gloss. 3. 21. Pereyra n. 56. Mantic. de tacit. & amb. convent. lib. 4. tit. 28. numer. 11. Nihilominus sunt qui dissentiant arbitantes, nec in hoc, nec in pacto legis commissoriae dominium ad venditorem absque traditione reverti, ut Ant. Fab. sup. & in ration. ad l. Si ex duobus, §. Sed & Marcellus, de in diem addit. Menchac. usufrequent. cap. 69. Sed communis est tenenda.
- 6 Pactum istud sustinebitur, etsi absolute, nullo tempore præfinito concipiatur, atque ita quandoque meliore allata conditione contractus resolvatur. Gregor. Lop. in d. l. 40. Partit. gloss. 2. ubi Hermosill. num. 9. quicquid senserit Guttier. sup. num. 23. in fin.
- 7 Ex utroque pacto ita demùm resolutio contractus contingit; si venditori placuerit, nec licebit, hoc invito, emptori reslire, etsi casus resolutionis advenerit, l. Sabinus 12. de in diem addit. l. 2. de leg. commissor. ubi Ant. Fab. in ration. Petr. Gregor. de cap. 17. num. 7. quod limitat si aliud convenerit, ex d. l. Sabinus. Regulariter enim omne pactum contractus resolutivum subintelligitur, si placuerit illi, cujus favore adjectum contit. Cancerc. variar. part. 1. cap. 13. num. 89. Cencius decis. 198. num. 18. & decis. 452. num. 3. Ant. Fab. ration. ad d. l. 2.
- 8 Si venditio resolvatur ex pacto additionis in diem, emptor tam rem, quam fructus reddere compellatur, qui non transeunt in emptorem secundum, sed venditoris lucro cedunt, l. Item

quod dictum 9. l. Si venditor 17. §. ult. de in diem addit. l. Valerius 50. de jur. fisc. l. 40. tit. 5. p. 5. Molin. sup. num. 7. Cencius de censib. quest. 60. num. 32. Petr. Gregor. num. 6. Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 5. Hermosill. cum pluribus in l. 38. num. 17. tit. 5. p. 5.

Sed opportunè quaeritur, si primus emptor pretium numeret, utrum fructus retinere valeat in usurarum compensationem? Et mihi affirmative respondendum videtur, ex l. Curabit 5. C. de action. empt. cujus æquitas locum sibi vendicat in cunctis conventionibus, ubi eadem ratio militat, ut prænotatur sup. cap. 4. numer. 5. nam emptor restitutus fructibus, & illis careret, & utilitate pecuniæ in pretium traditæ venditori, qui utroque commodo potiretur. Præterea ut inter contrahentes fervetur æqualitas, sicut emptor rem cum fructibus restituere jubetur, ita & venditor pretium cum usuris quæ jure communi licebant, reddere debebit.

His accedit, quod resoluta contractu per pactum istud, perinde est ac si nunquam intercessisset: quo igitur jure, aut titulo interusurium lucrabitur venditor? Ad idem conducit quod jam tradidimus de pacto legis commissoriae, ex quo emptor fructus non restituit, si venditor arrhas, vel partem pretii acceperit, quam compensationem introduxit humanitas, l. 38. tit. 5. p. 5. l. Si fundus 4. §. 1. de leg. commissor. quæ favet apertius ei, qui ex pacto additionis fructus cogitur restituere; ille enim dignus est pœna ob fractam fidem, & non impletum contractum: huic nihil culpæ imputari potest, quod alio plus offerente, venditio resolvatur, imò hoc in ipsius odium, & læsionem fit. Ita tenet glossa in l. Item quod 9. de in diem additio.

Igitur agenti venditori ad fructus opponere poterit emptor de usuris pecuniæ pretii nomine traditæ, ex d. l. Curabit, quæ cum sint compensatoria, nec Jure Canonico prohibentur sicut prænotavi sup. cap. 4. num. 6. Sed quomodo computabuntur hujusmodi usuræ, quæ hodie modum legitimum non habent, sicut de Jure Civili? Judex arbitrabitur juxta regionis consuetudinem quantum pecunia in licito, & frequenti negotiatione collocata reddere possit. Aut emptor tantam portionem ex fructibus retinebit, quantum partem pretii numeravit, ita ut si integrum pretium tradidisset, nullos fructus restituere teneatur, ut in simili ex D. Covar. prædixi d. cap. 4. num. 55. & 56.

Vers. Hæc verò conclusio.

Ut dominium ex illis pactionibus, dissoluto contractu, sine traditione in venditorem abeat secundum jam præmissa, necesse est ut in ipso actu contractæ venditionis pactum resolutivum adjiciatur; nam si ex intervallo sit additum, traditio desideratur, Mantic. de tacit. convent. lib. 4. tit. 28. n. 12. & tit. 29. n. 24. Molin. d. disp. 378. num. 10. Gregor. Lop. in l. 38. gloss. 3. tit. 5. p. 5. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 30. Hermosill. in d. l. 38. Partit. num. 10. & in l. 40. num. 5. eod. tit. Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 6. n. 2. Pereyra in l. Si curatorem, verb. Sua facilitate, n. 56. C. de integ. restitutione. Morla Empor. Jur. tit. 9. quest. 14. num. 6. Trentacinq. lib. 3. tit. de emptio. resol. 10. num. 24. Matienz. in l. 7. gloss. 3. num. 21. tit. 11. lib. 5. Recop. Vide inferius, num. 14. ubi de gabella.

Verf. Secundo, eadem conclusio.

- 13 Ut præfatus subsequatur effectus, pacta verbis directis sunt concienda; nam si exprimentur obliquis, venditor sine traditione non recuperabit dominum. Mantic. d. tit. 28. num. 13. & tit. 29. num. 25. Molin. num. 9. Felician. num. 6. Pereyra num. 54. Trentacinq. num. 23. verf. Contra conclusionem, Hermof. in d. l. 38. num. 6. Ant. Gom. Mathienz. Morla ubi proximè.
- 14 Quoties pactum resolutivum apponitur ex intervallo, aut verbis obliquis, ut si diceretur, Rex restituatur, revertatur, recedatur ab emptione gabella exigetur, et si contractus dissolvatur. Molin. num. 11. Guttier. de gabell. quest. 10. num. 11. 12. Mathienz. ubi sup. licet aliud sit quando verbis directis pacta ea adjiciuntur in continenti, ut prædiximus sup. num. 4. quod discrimen observat cum aliis Hermof. in l. 40. à num. 25. tit. 5. p. 5.
- 15 Dubium est, an quod de fructuum restitutione prænotatur sup. num. 8. obtineat ubi pacta resolutiva obliquis verbis exprimentur? Molin. d. disp. 378. num. 9. in fin. negativè resolvit, scilicet emptorem fructus interim percepto lucrari: nec restituere venditori cogendum. Dissentit Scaccia de commerc. §. 1. quest. 1. num. 483. quem sequitur Hermof. in l. 38. num. 17. tit. 5. p. 5. & illis accedo existimans, quoad fructuum restitutionem nihil interesse, quod pacificentes obliquis, vel directis utantur verbis; nam fructus, ut accessorii naturam, ac conditionem rei venditæ sequi debent, ut simul venditori reddantur, argumento capitis Accessorium 42. de reg. jur. in 6. l. Eriam 8. C. de jur. dot. nec ulla inter rem, & fructus diversitatis ratio reperitur, quia eam, sicut illos revocabiliter emptor acquisivit: nec æquitas patitur, quod ille fructus lucretur, qui nihil impedit ratione contractus qui dissolvitur. Alioqui si emptor sumptus fecerit necessarios in re vendita, fructus quoad concurrentem quantitatem retinebit: imò si non sufficiant, pro residuo agere poterit, l. Imperator 19. de in diem addit. ubi Ant. Fab. in ration.

At in pacto additionis in diem.

- 16 Resolutioni traditæ n. 13. objicitur lex Si quis hac 42. de rei vendic. ex qua probari videtur in pacto additionis in diem verbis obliquis inito transferri dominium absque traditione in venditorem, resolutio contractus; & hoc placet D. Covar. Mantic. de tacit. convent. lib. 4. tit. 28. num. 14. & 15. Molin. num. 9. Felician. ubi proximè. Nihilominus à contraria sententia recedere non oportet; textum enim in d. l. Si quis hac, rectè Bartolus intelligit, cuius interpretatio nulla urgenti ratione impugnetur. Præterea Ant. Fab. in ration. ibi opinatur singulariter dominium ex conventionem ab emptore abiisse, sed ad venditorem ante traditionem non pervenisse: ipse tamen absolute loquitur, sive directis, sive obliquis verbis pactum concipiatur, quia sentit nullo modo dominium ad venditorem, nisi traditione reverti posse.

Ad Num. 2.

- 17 De pacto retrovendendi sufficere consulere Mantic. de tacit. convent. lib. 4. tit. 31. & 32. Molin. de just. & jur. disp. 374. cum seqq. Hermof. in l. 42. tit. 5. part. 5. apud quem plurimi, & apud Barbof. collect. l. 2. numer. 2. C. de pact. int. emptor.

Est insignis controversia, utrum scilicet ex eo pacto retrovendendi, pretio oblato, seu restituito per venditorem, ad ipsum rei venditæ dominium, nulla interveniente traditione, revertatur? De qua fuscè, utrinque rationibus allatis, Mantic. tit. 32. ex num. 44. Morla Empor. Jur. tit. 9. quest. 14. Hermof. sup. gloss. 7. n. 2. cum seqq. Fachin. controver. lib. 2. cap. 15. Ex his constat triplicem reperiri sententiam. Prima omninò traditionem postulat, quam plerique tuentur, quos cogerunt Mantic. num. 45. Morl. num. 9. Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 3. Hermof. sup. num. 2. Barbof. num. 48. quibus jungendi Gregor. Lop. in d. l. 42. Partit. gloss. 7. Ant. Fab. in ration. ad l. Si quis hac, de rei vendic. & l. Si cum venderet, de pignorat. action. Mathienz. in l. 7. gloss. 3. n. 22. tit. 11. lib. 5. Recop. Molin. disp. 374. n. 9.

Secunda omninò opposita docet, ex conventionem retrovendendi dominium regredi, pretio reddito, ad primum venditorem ipso jure absque adiculo traditionis. Ita tenuere quos referunt Mantic. num. 44. Hermof. num. 3. Morl. num. 8. Barbof. num. 49. Tertia præcedentes distinctione concardat, ut prior vera sit quoties verbis obliquis paciscitur: posterior, si directis. Hanc tertiam cum plurimis sustinent Mantic. numer. 63. cum seqq. Hermof. num. 4. Morla num. 11. Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 3. & 10. Fachin. sup. verf. Tertia est sententia, Barbof. num. 50. & hanc D. Covar. amplectitur. Ubi verba ita sunt ambigua, ut discerni nequeat, an sint obliqua, vel directa, pro obliquis habentur quoad effectus Juris. Mathienz. in d. gloss. 3. n. 21. Mantic. num. 62.

Huic distinctioni objicitur, quod et si verbis directis utantur contrahentes, non ideo dominii translatio sine traditione subsequetur; nam non pauci opinantur, specialiter hoc inductum in pacto additionis in diem, & legis commissoriae, quod aliis pactionibus commune non est, quibus nulla lege talis tribuitur effectus. Verum alii dissentiant, asserentes id generaliter admittendum, quoties convenit inter contrahentes, ut contractus casu resolutionis adveniente, pro infesto, & irrito à principio habeatur, de qua controversia Hermof. in l. 38. num. 9. tit. 5. p. 5. Trentacinq. variar. lib. 3. tit. de emptione, resol. 10. num. 23. & in specie Mantic. num. 53. & 69. qui specialitatem inficiantur, cujus ratio congrua non redditur, quare locus erit extensioni, ex regula legis Non possunt, cum seq. ff. de legib. quo admissio, securè procedit opinio tertia, quæ dilinxit.

Licet hæc ita sint, quoad gabellam communiter placet deberi ex venditione cum pacto retrovendendi, etiam verbis directis concepto, et si contractus resolvatur: quod tradunt iidem Interpretes, qui aliud in pacto legis commissoriae, ac in diem additionis tenuerunt, ut Guttier. de gabell. q. 10. n. 28. Mathienz. d. gloss. 3. n. 22. Hermof. in l. 40. num. 25. & in l. 42. gloss. 9. num. 23. tit. 5. part. 5. Parlador. quotidian. lib. 1. cap. 3. num. 3. & 9. ubi rationes reddit, quibus aliam adjicio deductam ex Guttier. d. cap. 10. numer. 13. ubi Authoris dammati refert opinionem. Igitur eam differentiam constituo, nam pactum legis commissoriae, aut additionis in diem regulariter ad breve tempus restringitur, unde gabella eo elapso facile exigetur, aut si soluta fuerit poterit restitui: ad pactum retrovendendi sæpe in perpetuum, vel in longum terminum confertur, qua ratione tamdiu jus fisci non debet esse in suspensio, cui fraus per dilationem fieri posset. Quod autem ex pacto retrovendendi, et si resolvatur contractus, de prima tantum

tum gabella debeatur venditione, nisi ex intervallo pactum adiaceat, docent omnes, ut videre est apud nuper laudatos, & alios quos congerit Hermof. in d. l. 42. numer. 21. dissentiente Pichard. in S. Actionum, quest. 8. numer. 17. Inst. de action qui duplici gabella onerat contrahentes cui consentit Morla Empor. Jur. tit. 9. q. 14. in fin.

Ad Num. 3.

- 22 Veniã tanti Præsidis verius est, ac receptius, ex pacto retrovendendi nec utile dominum transferri sine traditione, nec utilem in rem actionem dari: & ita sentiunt communiter illi quorum in proxima disceptatione meminimus n. 18. & quos recenset Morla num. 9. Alioqui si concederetur ex tali pacto utilis actio, ut quid Interpretes distinctionem inter verba directa, & obliqua excogitent; cum inter actionem directam, & utilem quoad effectum vindicationis nihil intersit; unde frustra tam acriter disceptaremus de re inutili in veritate: quidem interit, quod res vendita directa, vel utili actione per venditorem vindicetur? Nec oberit lex Si cum venderet 13. ff. de pignor. action. nam in eo textu nullam est verbum unde colligi possit, quod venditio fieret consentiente debitore à quo nunquam dominium per alienationem recessit: quapropter vindicare pignus poterit actione directa, non virtute pacti retrovenditionis. Hanc & alias interpretationes refert Molin. disp. 374. numer. 10. Sed li crederemus Ant. Fabro in ration. ibi, nulla egeremus; nam ea verba, Sed & ipse debitor aut vindicare rem poterit, &c. à Triboniano perperam adjecta profertur. Ex pacto ergo retrovenditionis, nihil directis exprimat verbis, nec utilis rei vindicatio competit venditori, qui pretium reddit ante traditionem, sed actio solum personalis Molin. num. 9.

Verf. Hic apparet quid.

- 23 Qui vendit cum pacto retrovendendi, si pretium reddat, poterit à tertio possessore, et si hæres emptoris non sit, rem avocare. D. Covar. hic, cui accedunt Cancr. variar. part. 1. cap. 13. num. 103. & alii, quos laudavit Mantic. sup. lib. 4. tit. 32. n. 44. & Hermof. in l. 42. gloss. 7. numer. 3. tit. 5. part. 5. Hæc sententia præ se fert æquitatem, & ea ratione defenditur, quod ex pacto retrovendendi actio in rem competit venditori. Sed qui hoc inficiantur, consequenter conclusionem impugnant, tenentes pretium possessorem tutum exitere, qui actio personalis, quam tantum habet venditor, in eum exerceri nequit, l. fin. §. fin. de contr. empt. cum aliis per me adductis sup. lib. 1. cap. 8. n. 3. atque ita huic opinioni subscribere Molin. ubi proximè, Gregor. Lop. in l. 42. gloss. 7. tit. 5. p. 5. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 29. Mantic. de tacit. convent. lib. 4. tit. 32. num. 64. Salced. ad Bern. Diaz reg. 208. limit. 3. Fachin. controver. lib. 2. cap. 15. verf. Tertia est sententia. Parlador. different. 37. num. 12. & alii quamplures, quos isti referunt, præsertim Mantic. n. 4. & Hermof. sup. num. 2.

- 24 Quam resolutionem communiter limitant Interpretes, si pacto retrovendendi clausula de non alienando jungatur; tunc enim in tertium possessorem venditor agere non prohibetur. Molin. & Ant. Gom. ubi proximè, Parlador. num. 13. Sed an simul desideretur hypothecha specialis, aut saltem

generalis, videas apud Morl. Empor. Jur. tit. 9. q. 16. in fin. Trentacinq. variar. lib. 3. tit. de empt. resol. 10. n. 18. Mantic. sup. n. 78. Cancr. variar. part. 1. cap. 13. num. 103. Merlin. de pignor. lib. 2. quest. 98. numer. 20. præter alios, quos congerit Hermof. numer. 5. Quidam pactum de non alienando cum hypothecha speciali rei venditæ requirunt. Alii hypothecham sine alienationis prohibitionem sufficere tenent. Alii pactum duntaxat de non alienando desiderant. Vide, licet aliud agentes, quæ tradidimus sup. lib. 2. cap. 19. n. 45.

Etiam quæstionis est, si pactum retrovenditionis roboretur juramento, num tertius possessor à venditore conveniri queat? De qua Mantic. de tacit. convent. lib. 4. tit. 32. ex num. 80. & negativè respondet num. 87.

Verf. Sed etsi refellenda foret.

Præmissa procedunt ubi pactum retrovendendi in verbis obliquis, ut communiter fieri solet. Sed si convenit verbis directis ut restituito pretio res sit inempta, aut contractus pro infesto habeatur, si emptor rem alienaverit, venditori in tertium possessorem competit actio. Gregor. Lop. in l. 42. tit. 5. part. 5. gloss. 10. Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 11. Morla d. tit. 9. q. 16. num. 7. Trentacinq. sup. num. 21. verf. Secundus est casus, Fachin. ubi proximè, Merlin. de pignor. lib. 2. quest. 98. num. 15.

Observare placet, quod & alii prius animadvertunt, nempe conventionem quod reddito pretio, res inempta habeatur, & similes, quæ contractum ipso jure à principio resolvunt, improprie pactum retrovendendi directis verbis conceptum vulgò nuncupari, cum hæc pacta inter se realiter distinguantur: imò in terminis ipsi implicatio dignoscitur, ut quid enim retrovenditio, si prima venditio exhibito pretio evanescit ex præfata conventionem, quod res sit inempta? De quo Morl. d. tit. 9. quest. 14. n. 12. verf. Quavis quæ, Felician. sup. n. 10. Cald. Pereyra in l. Si curatorem, verb. Sua facilitate, n. 64. C. de in integr. restitut.

Verf. His sanè explicitis.

Pactum retrovendendi ex se licite in emptionis apponitur contractu. Molin. sup. disp. 375. num. 2. Less. de just. & jur. lib. 2. cap. 21. n. 113. Villalob. Sum. part. 2. tract. 21. diff. 18. num. 2. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub. 14. num. 2. Petr. Navaræ de restitut. lib. 5. cap. 2. num. 93. Felician. d. cap. 6. num. 12. Mantic. sup. d. lib. 4. tit. 31. n. 1. Hermof. cum plurimis in l. 42. gloss. 1. n. 4. tit. 5. p. 5. Ant. Gom. d. cap. 2. n. 27. Farinac. in prax. lib. 5. de falsit. quest. 163. n. 20. Castill. controver. lib. 1. cap. 25. num. 5. Azeved. in l. 4. n. 11. tit. 6. lib. 8. Recopil. & plurimi, quos dat Barbof. collect. l. 2. num. 2. C. de pact. int. emptor. Hujus pactionis fit mentio. Levitici cap. 25. verf. 24. ibi: Unde cum cetera regio possessionis vestra sub redemptionis conditione venderetur. Ubi præceptum imponitur, ut absque pacto retrovendendi possessiones emere non liceat. Hæc quando pactum in favorem venditoris adjicitur; nam etiam pro emptore potest adhereri, ut re restituta, pretium repetat; sed non frequentatur, quod etiam est licitum. Lessius ubi proximè, Trullench. num. 4. Castill. num. 8. Menoch. lib. 3. præf. 122. num. 16.

Ibi: